

OSA VI Lõimumisvaldkonna siht- ja sidusgruppide karakteristikud: kokkuvõte

Jane Matt

Lõimumismeetmete kõige suurema sihtgrupi moodustavad **eestlased**. Peamiseks väljakutseks eestlaste puhul on teistest rahvustest eestimaalaste võrdväärsete ühiskonnaliikmetena tunnustamine ning nende kaasamine Eesti ühiskonna arendamisse¹.

Peale eestlaste on lõimumispoliitika suuremaks sihtgrupiks Eesti (peamiselt) **venekeelne püsielanikkond**. Varasemad uuringud² toovad välja vajaduse luua spetsiaalseid meetmeid sihtrühma erinevatele osadele. Sihtrühmasisese mitmekesisuse väljaselgitamiseks koostati Integratsioonimonitooringu 2011 raames klasteranalüüs³, mille tulemusel grupeeriti mitte-eestlased keelelise, poliitilise ja sotsiaalse lõimumisdimensiooni põhjal:

- 1) **„Multidimensionaalselt lõimunud“** - siia kuulub keskmisest rohkem noori ja keskealisi kõrgharidusega inimesi. Need on valdavalt Eestis sündinud ja hariduse saanud Eesti kodanikest mitte-eestlased, kes tulevad oma eluga hästi toime ning on kõrgema sotsiaalse staatusega. Neile on omane tugev kodanikuidentiteet ning usaldus Eesti riigi ja institutsioonide vastu.
- 2) **„Kodanikudimensioonis lõimunud“** - klastrisse kuulujatel on keskmisest sagedamini kesk- või kutseharidus. Enesehinnanguliselt kuuluvad nad kesk- või madalasse keskkihti, jäädes majanduslikult pigem kehvemale järjele. Klastrile on iseloomulik tugev kodanikuidentiteet ja lojaalsus Eesti riigile, paljud neist omavad ka Eesti kodakondust. Eesti keelt kasutavad sellesse klastrisse kuulujad suhteliselt vähe. Neile on iseloomulik kohaliku venekeelse meedia jälgimine ja usaldamine.
- 3) **„Keeledimensioonis lõimunud“** - klastrisse kuulub kõige rohkem nooremaelisi inimesi, kes on väga hea eesti keele oskusega, kuid kes käivad eestlastega samas vähe läbi. Neile on omane nõrk kodanikuidentiteet ning nende hulgas on rohkem neid, kes on mõne teise riigi kodakondsusega. Klastrile on iseloomulik umbusk ja kriitiline hoiak nii Eesti kui ka Venemaa riikliku poliitika, samuti Eesti riiklike institutsioonide suhtes. Selles klastris on kõige suurem nende osakaal, kes on valmis Eestist lahkuma.
- 4) **„Nõrga kodanikuidentiteediga“** - moodustab suurima osa Eesti teistest rahvustest elanikkonnast. Nad on enamasti madalama sissetulekuga, keda iseloomustab kõige sagedamini Venemaa, mõne teise riigi või määratlemata kodakondsuse olemasolu. Klastrisse kuulujad on küll Eestile orienteeritud ning soovivad EV kodakondsust, kuid neid takistab puudulik eesti keele oskus. Klastrisse kuulujaid iseloomustab keskmisest

---

¹ Lauristin, M. ja Vihalemm, T. (2008). RIP 2008-2013 vajadus- ja teostatavusuuringu lõpparuanne; vt ka World Migration Report 2011. Communicating Effectively about Migration, International Organization for Migration

² *Ibid.*

³ Lauristin, M. (2011). Lõimumisprotsessi tulemuslikkus ja sihtrühmad: klasteranalüüs. Eesti Integratsiooni Monitooring 2011, Kultuuriministerium

madalam usaldus riiklike institutsioonide vastu, materiaalne rahulolematuse ja pessimism Eesti elu hindamisel. Enamus klastrisse kuulujatest eelistab-usaldab ainult Venemaa meediakanaleid.

- 5) „Passiivne kodakondsuseta ja keeleoskuseta“ - sellesse kuuluvad pigem vanemaalised, madalaima haridustasemega, eesti keelt mitte-oskavad Ida-Virumaa elanikud. Suures osas ollakse Venemaa Föderatsiooni või määratlemata kodakondsusega. Klastrisse kuulujate vajadus venekeelse olmeinfo järele on suur. Keelebarjääri tõttu ollakse suuresti sõltuvuses Venemaa meediaväljast.

Eraldi sihtrühmana käsitletakse **uusimmigrante**. Enne konkreetsete lõimumismeetmete kujundamist on vaja leida aga konsensus uusimmigrandi määratluse osas. Peamiseks küsimuseks on siinjuures, *millise viibimisperioodi jooksul saab sisserännanud lugeda uusimmigrandiks?* Ettepanek on lugeda uusimmigrandiks inimene alates tähtajalise elamisõiguse omandamise hetkest Eestis viie aasta jooksul.

01.01.2013 seisuga elas Eestis ca 36 000 uusimmigranti⁴. Kõige rohkem uusimmigrante on saabub pere- ja töörande eesmärgil⁵. Peamise probleemina Eesti eluga kohandumisel tuuakse esile üldist infopuudust, ametnike teadlikkuse nõrka taset, keerulist keeleõppe korraldust jms⁶. Seetõttu on leitud, et sisserännanud elavad Eestis sageli täielikus isolatsioonis ega suuda isegi mitme aasta möödudes ühiskonnas toime tulla⁷. Suuremat tuge Eesti eluga kohandumisel vajavad ka pererände immigrandid⁸.

Lõimumisprotsessi edukus kujuneb suuresti **sidusrühmade** liikmete lõimumishoiakutest. Olulisemad sidusrühmadena tuuakse välja⁹:

- kõrgemad riigiametnikud (ministeeriumite kantslerid, asekanclerid, osakonnajuhatajad, personalitöötajad);
- KOV ametnikud ja volikogude töösse kaasatud inimesed;
- spetsialistid, riigi asutuste töötajad (PPA, SKA, Haigekassa, Tööturuamet, politseinikud, meditsiiniõed, sotsiaaltöötajad);
- kodanikuühendused;
- arvamuslimidrid, (teadlased, poliitika-, majandus- ja kultuuritegelased, ajakirjanikud);
- haridustöötajad ja
- meedia.

---

⁴ Allikas: autori arvutused Politsei- ja Piirivalveameti ning Rahvastikuregistri andmetel

⁵ Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet

⁶ Vt nt Kriger, T. ja Tammaru, T. (2011). Uusimmigrantide kohanemine Eestis. Eesti Integratsiooni Monitooring 2011, Kultuuriministeerium; Kallas, K. ja Kaldur, K. (2011). Eestis rahvusvahelise kaitse saanud isikute hetkeolukord ning integreeritud eesti ühiskonda. Tartu: Balti Uuringute Instituut

⁷ Rannut, Ü. (2012). Täiskasvanud uusimmigrantide keeleõppemotivatsioonist ja õpetamise meetodikast, Integratsiooni Uuringute Instituut/ ImmiSoft OÜ

⁸ Kriger, T. ja Tammaru, T. (2011). Uusimmigrantide kohanemine Eestis. Eesti Integratsiooni Monitooring 2011, Kultuuriministeerium

⁹ Lauristin, M. ja Vihalemm, T. (2008). RIP 2008-2013 vajadus- ja teostatavusuuringu lõpparuanne